

12. *Тюрменко І.* Цифрова історико-культурна спадщина на веб-сайтах архівних установ України та Франції: порівняльний аналіз / І. Тюрменко // Інформація, комунікація, суспільство 2014 : матеріали 3-ї Міжнар. наук. конф. ІКС-2014, 21—24 трав., 2014, Україна, Львів—Славське / Нац. ун-т "Львів. політехніка", Каф. соц. комунікацій та інформ. діяльності, Каф. інформ. систем та мереж. — Львів : Львівська політехніка, 2014. — С. 282—283.
13. *Чічіпан Ю. М.* Електронний ресурс Державного архіву Полтавської області як результат розвитку інформаційного суспільства / Ю. М. Чічіпан // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. — Харків, 2014. — Вип. 45. — С. 122—129.
14. *Гайдамашко В.* Репортаж з обпаленого архіву / В. Гайдамашко, М. Гординчук, К. Медвідь // Кам'янець-Подільський вісник. — 18 квітня 2003. — № 16. — С. 2.

Рассмотрены основные тенденции и проблемы информатизации областных архивов. Проанализированы особенности формирования электронных архивов и веб-сайтов архивных учреждений в сети Интернет. Предложено создание веб-сайта районного архива (на примере Полтавской области) и перспективные направления его совершенствования.

The main trends and problems of informatization of regional archives are considered. Features of the formation of electronic archives and websites of archival institutions in the Internet are analyzed. The creation of the web site of regional archive, on an example of the Poltava area, and perspective directions of its perfection is offered.

Надійшла до редакції 17 липня 2017 року

СОЦІОКОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

УДК 07(477):327(477:1-622НАТО)

Валерій Гашинциков,
завідувач відділу моніторингу ЗМІ
Книжкової палати України

Михайло Онищук,
кандидат історичних наук, доцент,
старший науковий співробітник
відділу моніторингу ЗМІ
Книжкової палати України

Україна і НАТО: проблеми євроатлантичної інтеграції України крізь призму діяльності вітчизняних ЗМІ (аналітичний огляд)

У статті висвітлюються окремі проблеми вступу України до Північноатлантичного Альянсу, роль і місце українських засобів масової інформації у контексті вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції нашої держави. Проведено контент-аналіз діяльності вітчизняних ЗМІ з цієї проблематики.

Ключові слова: євроатлантична інтеграція України, стереотипи мислення, Північноатлантичний Альянс, вітчизняні ЗМІ.

Проблематика діяльності вітчизняних ЗМІ з питань євроатлантичної інтеграції України має складний, багаторівневий характер, потребує скоординованого наукового підходу й участі в інформуванні громадськості з цієї тематики не тільки органів державного і військового управління, а й представників багатьох галузей науки: політологів, істориків, психологів, соціологів, етнографів тощо. Визначення основного змісту діяльності вітчизняних ЗМІ у контексті євроатлантичної інтеграції України в сучасних умовах надзвичайно актуально.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі порівняльного аналізу окремих проблем вступу України в НАТО і діяльності вітчизняних ЗМІ окреслити пріоритети у змісті інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції.

Визначена проблематика останнім часом становить один з основних напрямів роботи вищих органів

державної влади, міністерств і відомств, наукових установ, політичних партій і громадських організацій, засобів масової інформації. Однак питання висвітлення аспектів євроатлантичної інтеграції України крізь призму вітчизняних ЗМІ розглянуто, на нашу думку, не в повному обсязі та потребує подальшого вивчення й узагальнення.

Наша держава взяла чіткий курс на євроатлантичну інтеграцію. Відповідний закон, згідно з яким скасовано позаблоковий статус України, ухвалено лише 2014 року, хоча Хартію про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного договору підписано ще 9 липня 1997 р. Тривалий час значна частина українців ментально не сприймали Альянс як гарант національної безпеки. Це спричинено, зокрема, особливостями історичного розвитку, стереотипами мислення і міфами, які породжувалися для того, аби залишити Україну в орбіті політичних інтересів Кремля.

У нашому суспільстві, на жаль, і досі панує думка, що Північноатлантичний Альянс — це агресивний блок. Така психологічна установка закріплена у свідомості й підсвідомості багатьох громадян.

Маємо констатувати, що фахівці-аналітики, науковці, державні діячі впродовж тривалого часу не чітко визначають об'єкт і предмет аналізу й синтезу цієї проблематики. Об'єктом дослідження, на наш погляд, мають бути відносини України зі США і НАТО, євроатлантична інтеграція нашої держави загалом. Предметом досліджень, особливої уваги ЗМІ сьогодні має бути ставлення українського народу до євроатлантичної інтеграції, особливо його стереотипи мислення, свідомість і підсвідомість з огляду на доцільність європейського вибору для нашої країни. На жаль, політологи, історики, психологи, філософи і представники інших наук, як і державні діячі, відносять вирішення цих питань до компетенції соціологів. Наукові пошуки зазвичай обмежуються соціологічними дослідженнями.

Ураховуючи об'єктивні фактори, зокрема геополітичне протиборство, в центрі якого перебуває Україна, особливості розвитку відносин США і Західної Європи в сучасних умовах, протистояння між США та РФ, розв'язання завдань євроатлантичної інтеграції нашої держави потребує тривалого часу, сил, використання сучасних засобів і технологій.

Попередній аналіз діяльності ЗМІ України з проблем євроатлантичної інтеграції доводить, що загалом громадяни отримують достатньо інформації щодо аспектів роботи НАТО. Значний імпульс до активізації засобів масової інформації надала "Концепція вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017—2020 роки", затверджена Указом Президента України від 21 лютого 2017 року № 43/2017 [1].

Сьогодні розширено тематичний спектр повідомлень ЗМІ з питань євроатлантичної інтеграції, зокрема через роз'яснення засад, політики та аспектів діяльності НАТО, змісту і принципів взаємодії України з

Альянсом, стану та перспектив співпраці, а також ролі НАТО у зміцненні міжнародної стабільності й безпеки. На постійній основі започатковано брифінги з актуальних і поточних питань спільної роботи, конференції, круглі столи, семінари, інформаційні заходи, що відповідають тематиці євроатлантичної інтеграції України, дні євроатлантичного партнерства й тижні НАТО. ЗМІ країни, незалежно від їхньої позиції та політичної орієнтації, беруть активну участь у висвітленні цієї проблематики, інформують широкий загал наших громадян про переваги й недоліки вступу до Альянсу.

Дослідження контенту вітчизняних ЗМІ з питань євроатлантичної інтеграції України свідчить, що інформація переважно стосується організаційного боку підготовки і входження нашої країни в ЄС і НАТО. ЗМІ зазвичай висвітлюють конкретні заходи і проблеми, які виникають або можуть виникнути в процесі вступу України в НАТО. Значну увагу приділено результатам соціологічних опитувань щодо ставлення українців до членства в Альянсі. Діяльність ЗМІ значно активізується під час підготовки та проведення самітів Україна-ЄС, візитів перших осіб НАТО і України. Здебільшого мас-медіа повідомляють про хід і результати перемовин, ухвалені рішення.

Проте сьогодні потрібно враховувати вагомі проблеми, від розв'язання яких залежить остаточне рішення про вступ України в НАТО:

1. За Статутом НАТО, країна, на території якої ведуться бойові дії, не може увійти до складу організації.
2. Більшість громадян країни-претендента має підтримувати членство в Альянсі.
3. Сектор безпеки України має відповідати стандартам НАТО.
4. Прийняття в НАТО відбувається після досягнення політичного консенсусу між усіма країнами — членами НАТО.

Реалізація цих завдань потребує залучення відповідних державних структур, політичних партій і громадських організацій, цілепокладеної, системної роботи наукових підрозділів вищих навчальних закладів.

У контексті пропонованого дослідження корисним є досвід Ужгородського національного університету. Фахівці навчально-наукового інституту євроінтеграційних досліджень цього вишу зібрили та опрацювали монографії, навчальні, навчально-методичні посібники, збірники наукових праць за матеріалами всеукраїнських і міжнародних конференцій, наукові

розробки, а також періодичні видання, що вийшли друком у 2007—2016 рр. Результатом цієї копії роботи став практичний посібник "Видання підручників та навчальних посібників нового покоління", повністю присвячений європейській і євроатлантичній інтеграції нашої держави [2]. На нашу думку, ця праця є вагомим доробком вітчизняної науки, а отже ЗМІ варто активніше використовувати різноманітні форми і методи роботи щодо його популяризації: інтерв'ю з авторами, презентації посібника серед науковців, преміювання авторського колективу, проведення в ефірі тематичних дискусій, політичних дискурсів, висвітлення процесу впровадження в навчальний процес актуальної сучасної проблематики тощо.

Доцільно також активізувати протидію антиукраїнській пропаганді з боку російських сайтів і блогерів різного гатунку. Головний сенс цих заходів мав би полягати не в технічному перешкоджанні їхній діяльності, а в активній контрпропагандистській роботі. Постійний аналіз спрямованості, змістового наповнення антиукраїнських сайтів, діяльності блогерів, а також розроблення і проведення ЗМІ відповідних інформаційних кампаній сприяло б протидії російській інформаційній експансії, правильному розумінню українськими громадянами курсу нашої держави на входження в Північноатлантичний Альянс.

Як асиметричну відповідь російській пропаганді для ефективної функціональної інтеграції України з НАТО варто також визначити і розробити основні напрями інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції, що охоплювали б:

- позиціонування НАТО як єдиної ефективної системи міжнародної безпеки. Позаблоковий статус України в умовах російської агресії є неприйнятним і не може гарантувати національну безпеку нашої держави;

- висвітлення ролі й місця Євроатлантичного Союзу в підтриманні миру, міжнародної безпеки, боротьби з тероризмом і розповсюдженням ядерної зброї, а також історії становлення і розвитку НАТО в умовах глобалізації та інформаційно-психологічного протистояння;

- роз'яснення переваг системи безпеки Альянсу, згідно з якою агресія проти однієї країни — члена НАТО є агресією проти НАТО загалом;

- доведення до свідомості українців, що членство в НАТО потребує від нашої країни дотримання високих технологічних стандартів, демократичних процедур, подолання корупції, побудови демократичного суспільства;

- координацію діяльності ЗМІ з питань євроатлантичної інтеграції України, із залученням політологів, істориків, психологів, філософів, етнологів та інших представників науки, а також політиків і державних діячів.

Такий тематичний вектор ЗМІ дав би змогу скерувати зусилля науковців і журналістів у напрямі ширшої демонстрації переваг вступу України до Північноатлантичного Альянсу, сутності та змісту діяльності країн — членів НАТО.

Ураховуючи проблеми співпраці України із західними державами, сьогодні важливим завданням ЗМІ має бути правдиве і неупереджене висвітлення історичного минулого у взаємовідносинах між Україною і Польщею, Румунією, Угорщиною, країнами Балтії. Як відомо, офіційні особи Польщі роблять заяви про те, що країна накладе вето на потенційний вступ України до Євросоюзу, якщо не будуть вирішені історичні питання і питання прав меншин. "Наше послання доволі чітке: з Бандерою в Європу не вийдете, — заявив міністр закордонних справ Польщі Вітольд Вашиковський в інтерв'ю виданню wPolityse. — Ми говоримо про це і привселюдно, і наодинці. Ми не повторюватимемо помилок 1990-х років, коли постали певні проблеми у відносинах з Німеччиною і Литвою. Я маю на увазі статус польських меншин у цих країнах. Уже маючи такий досвід, ми твердо вимагатимемо від України, щоб усі справи були залагоджені до того, як Київ наблизиться до воріт Європи з проханням про членство" [3].

Про порушення прав національних меншин у ст. 7 Закону "Про освіту", що був ухвалений Верховною Радою України 5 вересня поточного року, зауважили представники трьох держав, які мають великі діаспори в нашій країні. Зокрема, Угорщина сприйняла законодавчі мовні утиски своєї меншини як пряму загрозу і пообіцяла позбавити Україну підтримки на міжнародній арені. Про занепокоєність щодо дії положень цього закону і можливих порушень прав національних меншин заявила і Румунія [4].

Справді, сьогодні бракує прикладів широкого інформування громадськості, за якого наші парламентарі, державні діячі, за підтримки вітчизняних журналістів, роз'яснювали б правомірність подібних законодавчих актів чи ознайомлювали із парламентською практикою в галузі освіти держав-сусідів і провідних країн світу. Українська журналістика, по суті, не здійснює порівняльного аналізу стану і перспектив освітянської діяльності в нашій державі та країнах Європейського Союзу.

Отже, навіть попереднє дослідження проблем євроатлантичної інтеграції України крізь призму діяльності вітчизняних ЗМІ свідчить, що перед українською журналістикою нині постають важливі завдання, які передусім полягають у формуванні нової методології мислення, у змістовнішому висвітленні нагальних проблем сьогодення.

В умовах гострого інформаційного і збройного протиборства, геополітичного протистояння, в центрі якого перебуває наша держава, вкрай необхідно перейти від констатації подій і фактів до глибшого аналізу і синтезу доленосних процесів.

Список використаної літератури

1. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017—2020 роки : указ Президента України від 21 лютого 2017 року № 43/2017. — Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/432017-21350>. — Назва з екрана.
2. *Вийшов у світ практичний посібник "Видання підручників та навчальних посібників нового покоління" / Сайт Ужгородського національного університету.* — Режим доступу: <http://www.uzhnu.edu.ua/uk/news/vijshov-u-svit-praktichnij-posibnik-vidannya-pidruchnikiv.htm>; <http://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/4124>. — Назва з екрана.
3. *Польща: Україна з Бандерою не увійде в Європу / Корреспондент.net.* — Режим доступу: <http://ua.korrespondent.net/world/worldabus/3866031-polscha-ukraina-z-banderou-ne-uvii-de-v-evrope>. — Назва з екрана.

4. *Польща, Румунія та Угорщина розкритикували новий закон про освіту в Україні через мовне питання / Тримай курс.* — Режим доступу: http://kurs.if.ua/news/polshcha_rumuniya_ta_ugorshchyna_rozkrutykuvaly_novyy_zakon_pro_osvitu_v_ukraini_cherez_movne_pytannya_57700.html. — Назва з екрана.

В статье освещаются отдельные проблемы вступления Украины в Североатлантический Альянс, роль и место украинских средств массовой информации в контексте совершенствования информирования общественности по вопросам евроатлантической интеграции Украины. Проведен контент-анализ деятельности отечественных СМИ по этой проблематике.

The article highlights some issues of Ukraine's North Atlantic Alliance membership, the role and the place of Ukrainian mass media in the context of improving public information on Euro-Atlantic integration of Ukraine. There was conducted content analysis of the national mass media activities on this issue.

Надійшла до редакції 15 вересня 2017 року

УДК 37.035:821.161.2-311.6-93.09

Наталія Кропочева,

науковий співробітник відділу історії освіти
ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

Проблема національно-культурної ідентичності в літературі для дітей історичної тематики: інформаційно-змістовий аналіз

Використовуючи засоби активізації читачької уваги й репрезентації історичних знань, що впливають на становлення аксіологічних орієнтирів юних читачів, виокремлено основні чинники формування національної ідентичності особистості, яку розкрито через такі стрижневі смисли, як національна свідомість, національні образи світу. Визначено та обґрунтовано взаємозв'язок змістових і жанрових особливостей творів окресленої спрямованості з відповідним історичним періодом, коли їх було написано, і сучасним розвитком соціуму, який проходить ті самі біфуркаційні злами. Враховуючи вікові особливості читачької аудиторії, обґрунтовано важливість застосування таких структурних елементів дитячої літератури історичного жанру: часовий і просторовий "зсуви", багатоплановість зображення, міфологізація й героїзація історичного простору, що увиразнюють сутність героїчних вчинків персонажів, які дають змогу проектувати події минулих часів на сучасність.

Ключові слова: національна ідентичність, література для дітей історичної тематики, глорифікація.

Вступ. Патріотизм становить одну з найважливіших ціннісних основ суспільства і є не лише чинником інтеграції нації, а й вагомим внутрішнім мотивом для саморозвитку і розкриття потенційних можливостей людини. "Кожен повинен пізнати свій народ і у народі пізнати себе", — наголошував Г. Сковорода. Чітке визначення ідеалів патріотичного виховання і ціннісних орієнтирів неможливе без дитячої літератури, адже яким стане майбутнє покоління залежить

від того, які книги воно обирає, якими героями захоплюється, які емоційні переживання викликає прочитане.

На сучасному етапі розвитку суспільства національні ідентичність й свідомість як системоутворювальні елементи патріотичного виховання нової генерації українців зазнають потужного впливу інформаційного простору.

Зіставлення даних мережі Інтернет дає змогу розгорнуто і глибоко репрезентувати значний масив